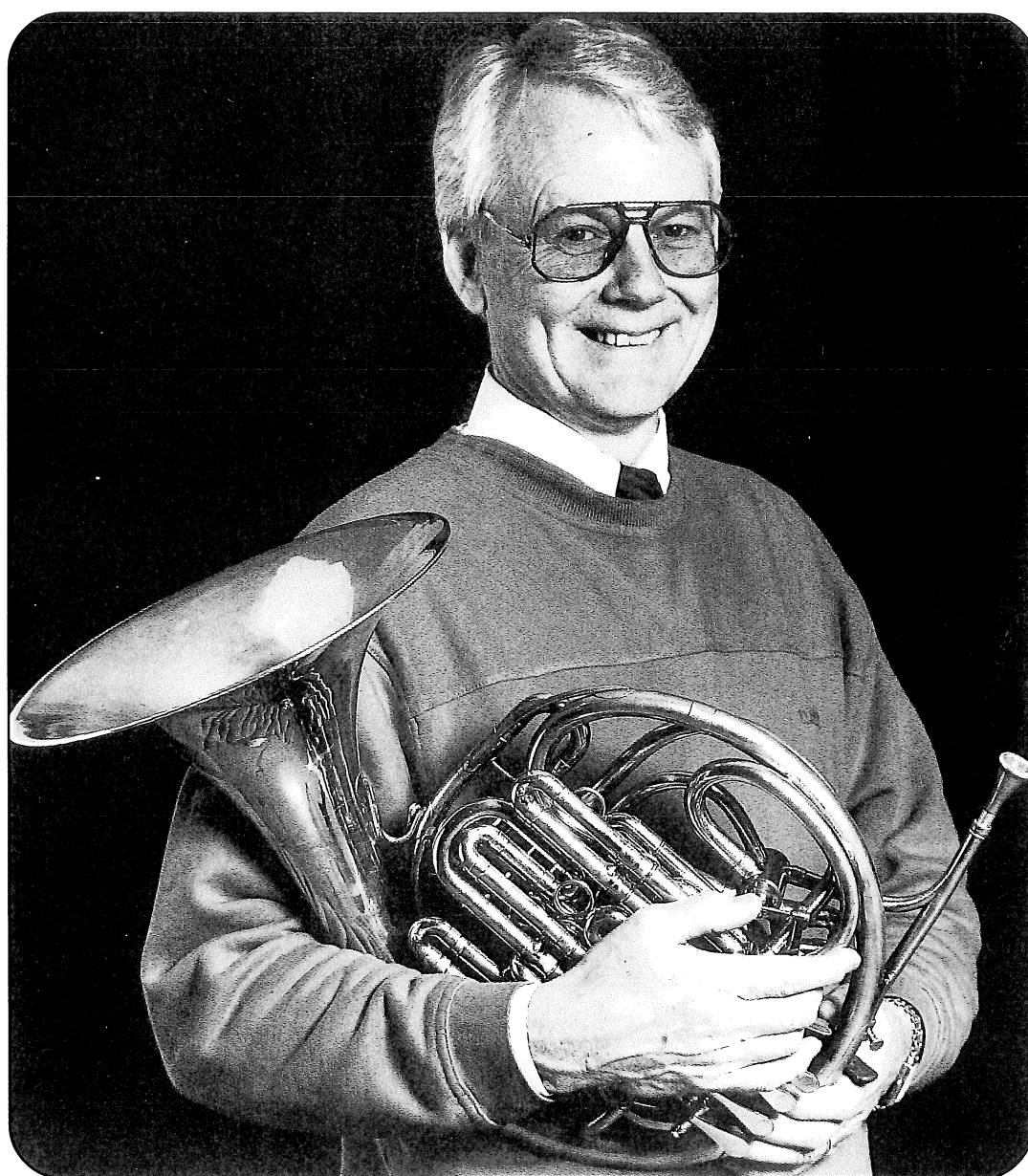

Movitz

Svenska Hornsällskapets medlemstidning

Nr 14, juli 2001

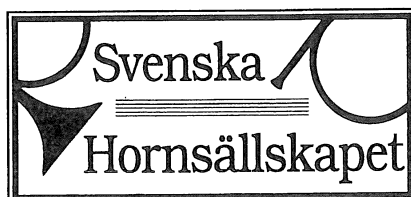
WENNBERG

INNEHÅLL

Ordföranden har ordet ...	3
På tal om horn...	
/Besson	4
Nordhorn 2000	6
Pedagogen: Mellan Hulda	
Horn och Mozart	8
Corner: Horndagen	10
Kalendern	11
Minnesord	12
En sommarafton, arr av Holger	13
Gunnar Wennberg i fokus	14
Hört & Hänt	15

BLI MEDLEM!

Är du inte medlem redan
eller känner någon som
borde vara det?
Medlem blir man genom
att betala årsavgiften
200 kr, 100 kr (stud) eller
300 kr (familj) till
pg 58 31 07-8.
Kom ihåg att ange namn och adress
på inbetalningskortet!
Meddela e-postadress om du önskar
föreningens e-brev

SVENSKA
HORNSÄLLSKAPETS
HEDERSMEDLEM

SIXTEN SYLVAN

SHS HEMSIDA

SHS har en ny hemsida!
www.shs.home.se

IHS

International Horn Society

Gruppenbetalning av medlemsavgift
till IHS skedde i år den 20:e maj.
Detta innebär att ni som valt att betala
IHS medlemsavgift via
Svenska Hornsällskapet kommer
att få medlemstidningen *The Horn
Call* i augusti 2001. Ni kommer att
få ytterligare tre nummer; november
2001, februari 2002 och maj 2002.

STYRELSE

Helena Sandström, ordförande

Arbetarvägen 2b
975 91 Luleå
0920-25 05 43
helsan@sm.luth.se

Emma Sundin, sekreterare

Lantmästarvägen 99
954 41 S. Sunderbyn
0920-26 15 09
sundin_emma@hotmail.com

Hans-Erik Holgersson, kassör

Storgatan 12
941 31 Piteå
0911-21 18 19
heho@mh.luth.se

Börje Andersson

Majringen 6
942 95 Vidsel
0929-30174
borje.andersson@alvsbyn.se

Markus Elvinsson

Ankarskatavägen 83a
941 34 Piteå
070-355 58 65
marelv-9@student.luth.se

Åke Jönsson

Gamla Älvsbyvägen 19
943 31 Öjebyn

Sofia Nygren

Ankarskatavägen 83c
941 34 Piteå
0911-133 25
sofianygren@hotmail.com

UTGIVARE

Svenska Hornsällskapet

TRYCKERI

Litorapid AB, Göteborg

MOVITZ, ISSN 1104-8700

TIDNINGSGRUPP

Anita Andersson

08-37 32 67
anita.andersson@post.netlink.se

Thomas Lindgren

08-720 55 25
lindgren.t@telia.com

Malcolm Page

031-18 09 25
malcolm.page@spray.se

Lennart Stevansson

08-33 53 28
stevansson@passagen.se

Sven-Erik Sieurin

Hemsideredaktör
070-683 88 08
sieurin@home.se

ÖRDFÖRÄNDEN HAR ORDET

Hej igen alla hornentusiaster. Jippie! Ännu ett nummer av Movitz fastän det förra nästan nyss kommit ut. Ja, det blir så eftersom Movitz är planerat att utkomma med två nummer per år, då blir det med fjolårets nummer (som blev ordentligt försenat och skickades ut först i mars i år, ironiskt nog var det Movitz nummer 13) 3 nummer i år. Efter årsmötet har vi bl a en ny ivrig tidningsgrupp och även en ny tidningsredigerare. Jag vill i samband med det passa på att rikta ett riktigt stort och varmt tack till vår tidigare tidningsredigerare Daniel Brandell som designade Movitz för 7 år sedan och alltjämt har arbetat med tidningen sedan dess. Tack Daniel!

Vi hoppas att hornsällskapet i fortsättningen skall vara mer synligt gentemot medlemmarna. Dels genom nyhetsbrev men även genom vår nya hemsida. Har du en mejladress, meddela den till Emma eller Holger så att vi kan föra in den i vår mejllista. En mejllista har många fördelar, dels kan vi spara porto men också arbete eftersom det är enklare att skicka brev till 200 stycken via mejl än att stoppa i 200 brev i 200 kuvert och sedan klistra på frimärke och adresslapp innan man postar det. Enligt beslut på årsmötet säljer vi inte listan och låter heller ingen använda den utan att gå via oss i styrelsen.

Hemsidan hanteras nu av vår webmaster Sven-Erik Sieurin. Sven-Erik har jobbat mycket med den nya hemsidan och fortsätter att utveckla den vidare. Mejla gärna förslag till honom. På hemsidan finns även en sida med senaste nytt där vi med er hjälp bl.a. skall föra in provspelningar, aktuellt inom hornsverige samt senaste info från styrelsen. Vi är som jag nämnt tidigare lite "off side" här uppe och vi behöver därför er hjälp för att kunna hålla den sidan aktuell. Enklarest är att använda mejl men ni är också hjärtligt välkomna att ringa eller skriva brev.

Vi går mot ljusare tider och snart är det sommar igen. Jag har verkligen saknat ljuset i vinter. Enligt uppgift var det 7

soltimmar i Luleå i november!!! Vi har dock haft en del solglimtar på hornhimlen här i februari. Först var det Philip Foster (Göteborgsoperan) som spelade Brittens Serenad med Norrbottens kammarorkester och tenoren Lars-Erik Jonsson, sedan Kristoffer Öberg (Kungliga Filharmonikerna, men ursprungligen från Boden) som spelade Lars-Erik Larsson med Bodens orkesterförening. Jag hade själv inte möjlighet att höra Britten vil-

ket jag sörjer men Lars-Erik Larsson hörde jag flera gånger och det var verkligen kalasbra. Tack Kristoffer! Vi har dessutom haft vår årliga horndag i mars vilken ni kan läsa lite mer om om ni bläddrar i tidningen.

Apropå sommar var det hornsymposium i Norge förra sommaren och vid den här tiden ifjol hade jag detta att se fram emot. Det var med stor förväntan jag satte mig på tåget mot Trondheim förra sommaren. Har skrivit lite om det senare i tidningen. Jag skall inte avslöja allt nu men det var någon galenpanna som ställde sig upp och kulade mitt under avslutningsmiddagen, tur att ingen fick en hjärtattack. För er som inte känner till nordiska hornsymposiet, så arrangeras det vartannat år i Norge, Sverige, Finland eller Danmark, men i sommar är det alltså inget. Nästa gång borde då bli år 2002, men eftersom det är internationellt hornsymposium i Lahti 2002 bestämdes det att nordiska hornsymposiet förskjuts ett år, och det arrangeras därför nästa gång 2003 med Danmarks hornklubb som värd. Internationellt hornsymposium den 4-11 augusti 2002 i Lahti alltså, missa inte detta.

Som ni kanske sett finns nu möjligheten att betala in medlemskap i International Horn Society (IHS) via Svenska Hornsällskapet, dessutom erbjuder IHS extra rabatterat pris i två år. Ursprungsidén för detta kommer från IHS föregående ordförande, Frøydis Ree Wekre, Norge, och nuvarande viceordförande, Esa Tapani, Finland, och skall ses som ett försök att samla fler medlemmar från de nordiska länderna i IHS. I en förlängning finns tankar om att vi skulle kunna samarbeta kring en egen avdelning i IHS medlems-tidning "Horn Call" eller kanske ha en egen nordisk tidning. I första stadiet är det dock för att samla medlemmar inför det internationella hornsymposiet i Lahti. Esa har också inbjudit alla skandinaviska hornklubbar till en helg för att diskutera upplägget av Lahtisymposiet.

Vid tiden för Lahtisymposiet har vi dock tackat för oss eftersom det väljs en ny styrelse på årsmötet 2002. Vi har redan börjat spåna lite kring vad som skall hända vid nästa årsmöte. Vi har tänkt att det skall vara i Norrbotten eftersom det är sista årsmötet vi håller i men har dock insett att det krävs lite extra för att locka sörilänningar till Norrland. Kanske övernattnings och konsert på ishotellet i Jukkasjärvi, skotersafari eller renrajd skulle locka? Vi får se vad det blir...

Apropå sörilänningar blir man lite förvånad ibland när man ser på tv och de säger att sportlovet är slut när vårt just börjat, eller att det har varit den värsta sommaren på länge medan vi badat i sol.

Nå, vi jobbar vidare för att sätta Norrland på kartan och försöka få ett intressant och annorlunda innehåll på nästa årsmöte. Vad det blir får ni läsa om i nästa nummer av Movitz.

**Varma hornhälsningar
från eder ordförande**

Helena Sandström

PÅ TAL OM HORN...

BESSON

I Movitz nr 11, augusti 1998, berättade jag hur jag träffade en god vän efter 30 år i Glasgow. Han donerade till min samling två instrument som hade legat på olika vindar i ca 50 år, först hos hans far och sedan hos honom själv. I det numret talade jag om det ena hornet, alltså Courtois-hornet från 1801-1802. Denna gång handlar det om det andra, ett Besson pistongventilmilitärhorn i F från ca 1870-1880.

Jag minns, att jag som student under senare delen av 50-talet hade funderingar kring begreppet Besson. Jag menar, det är ju ett franskt namn och hur kom det sig att namnet dök upp jämt och ständigt i England?

Det fanns många Besson mässingsinstrument i England dock ej moderna valthorn. Jag kände bara till några enstaka försilvrade gamla pistongventilhorn (s.k. "Peashooters"). Jag hade inte tillräckligt intresse av att forska vidare i frågan då, men nu, många år senare, med en äkta Besson i min samling är det en helt annan femma och motivationen är given.

Innan jag går vidare med förklaringen måste vi titta på hur det var med mässingsblåsinstrumentets utveckling under 1800-talet. Man kan tryggt säga att alla som tjänade sitt levebröd genom att hantera ett mässingsinstrument fram till ca 1830, var de som var i tjänst vid hovet eller i kyrkan eller som var statliga trumpetare. Begåvade amatörer var begränsade till aristokratin eller de "nouveau riche bourgeoisie", ty ett instrument var oerhört dyrt att köpa och svårt att hantera, dvs man behövde mycket ledig tid att lära sig

spela och öva, och denna lyx hade inte vanliga fattiga arbetare. Men så kom ventilen och det tekniska kunnande som behövdes för att producera mässingsinstrument "en masse". Detta betydde allt lägre och mer överkomliga priser. Förbättrad pedagogik var en

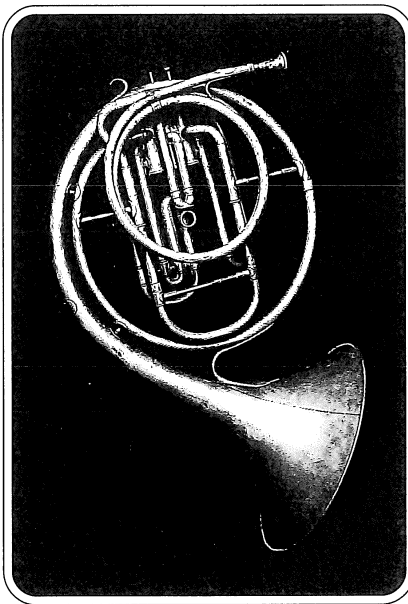
naturlig utveckling och gjorde att var och en fick möjlighet att pröva sig fram. Att spela kromatiskt mellan de lägre övertonerna var nu ett faktum. Instrumenten blev mycket lättare att spela och nu hade man råd att skaffa sig ett eget instrument. Tack vare att tillverkningsmetoderna utvecklades och produktionsmöjligheterna utökades, tillverkades tusentals instrument i Europa och USA. Amatörmässingsensemblar, brassband, och militära blåsorkestrar dök upp överallt och skapade ett enormt behov.

Om vi nu återvänder till Paris ser vi flera firmor under perioden 1842-1880 som tillverkade instrument av egen design och uppfinning. Man känner igen namn såsom Courtois, Raoux, Perinet, Besson, Halary Labbaye, Gautrot (senare Couesnon) och Adolphe Sax. Det är stor konkurrens. Det gäller att sälja. "Business is business"! Nu var det så att Monsieur Adolphe Sax var inte fransman utan belgare. Hade han varit bekväm och bara skött sitt skulle det varit OK, men så blev det inte. Som vi vet var även han en utomordentligt bra hantverkare och uppfinnare. Som alla andra var han mån om att göra bra affärer och skydda sin egen verksamhet. Med det syftet tog han ut många patent för att skydda sina uppfinningar. Han hade stora framgångar. Han hade nog lärt en hel del från sin far,

Joseph Sax, som 1818 blev utnämnd till hovleverantör i Belgien och 1819 hade ensamrätt för leverans av träblåsinstrument till den belgiska militären. Det hörde till saken att sonen "Adolphe", som han numera kallade sig själv, var nog ingen diplomat utan smått arrogant. Han tilldelades en medalj för sin nya basklarinet i en utställning i Bryssel 1841. Med stöd från Berlioz(!), flyttade han 1842 till Paris och etablerade en verkstad för instrumenttillverkning. 1844 befann han sig i Windsor i England och demonstrerade sina instrument för själve prins Albert (drottning Victorias make). 1845, efter en prövotid, blev hans träblåsinstrument godkända av krigsmakten (The War Ministry) i England, vilket ledde till en väldigt stor beställning. Vid ett senare tillfälle slog han ut samtliga konkurrenter i Frankrike och tog hem ett stort och betydelsefullt kontrakt med den franska militären.

Men nu hade de fått nog av denne framgångsrike invandrare. Inte mindre än 34(!) instrumenttillverkare slog sig samman och satte igång en rad processer mot honom. De påstod bl.a. att hans patent inte gällde därför att "i Tyskland kunde man hitta hans så kallade uppfinningar redan monterade på instrument i vilken musikaffär som helst". Det är klart att han måste försvara sig och han gick i sin tur till angrepp mot dem som han menade hade brutit mot lagen och kopierat hans patent. Så småningom blev han ekonomiskt knäckt av dessa samlade processer (men väl att märka ej psykiskt). Ibland vann han, och det är där vi kommer tillbaka till vår gode vän Gustave Auguste Besson.

1854 blev några av hans instrument beslagtagna av myndigheterna pga. att han stridit mot lagen, dvs. tillverkade instrument med detaljer som Sax hade tagit ut skyddad patent på. 1858 hettar det till ordentligt och för att undvika att betala skadestånd, "damages", till Adolphe Sax förde han över alla sina tillgångar till sin hustru, lämnade Paris och flyttade till London! Och där har vi lösningen till

gåtan franska Besson i England. Det tog inte lång tid förrän den driftige Gustave Auguste Besson var igång igen, och snart började han tillverka instrument i sin egen fabrik i London. Att han var på hugget fattar man när man läser att det 1873 fanns en Bessonfabrik i Paris, en fabrik i London och filial i Bryssel, Madrid, Barcelona, Charleroi m.m. Det visar också vilken efterfrågan det fanns för alla slags blåsinstrument på den tiden. Titta på följande siffror.

Besson

1837 till ca 1950:

- I Paris var 1881 62 hantverkare anställda.
- 1894 var det 145.
- I London var det 1894 131 anställda.
- I Paris fram till 1894 hade Parisfabriken tillverkat 50 000 instrument.
- I London 1894 producerades 100 mässingsinstrument i veckan och fram till detta år hade det tillverkats 5 200 instrument.

Sax

1842-1928 :

- 1847 ca 70 anställda.
- 1885 ca 200 anställda.
- Tillverkade 1853-1870 ca 1 500 blåsinstrument per år.

Cerveny

Königgrätz Böhmen, 1842-1946:

- 1859 ca 80 anställda.
- 1880 mer än 100 anställda och tillverkade ca 3 000 instrument per år.
- 1891, 120 anställda.

Gautrot

Paris 1845-1883:

- 1846 mer än 200 anställda.
- 1847 producerades 42% av alla mässingsinstrument i Paris.
- 1885 300 anställda. Producerades 20 000 mässingsinstrument per år.
- 1860 exporterades 70% av tillverkningen.

Couesnon

1882 (köpte upp Gautrot 1883):

- 1894, 200 anställda.
- 1911, 1 000 anställda i 8 fabriker och var den största tillverkaren av musikinstrument i hela världen.
- 1914 tillverkar en fabrik 50 000 instrument per år, en annan 10 000 per år.

Boosey

London 1868-1930:

- 1894, 100 anställda. Tillverkade mässings- och träblåsinstrument. (Boosey and Hawkes 1930)

Hawkes

London 1876-1930:

- Fabrik i Edgware 200-250 anställda. (1930 Boosey and Hawkes)

Conn

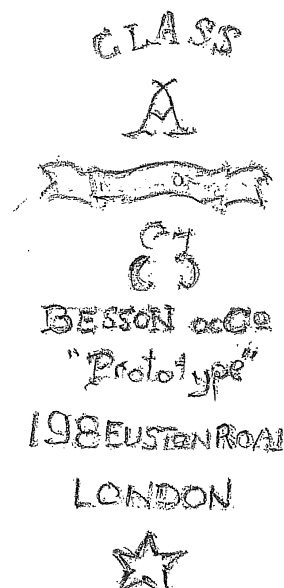
Elkhart Indiana USA 1879:

- 1883-1884, 130 anställda .
- 1893-1913, ca 200 anställda.
- 1917, 550 anställda och det tillverkades 30 000 mässingsinstrument per år.
- 1927 introducerades löpandebandtillverkning.

Det finns många fler exempel men denna lista räcker för att ge en uppfattning av den enorma utvecklingen i instrumenttillverkningen och det snabbt ökande behovet. Och vart har alla dessa instrument tagit vägen? Det är nog så att en hel del blev nedsmält till ammunition (patronhylsor och dylikt) under två världskrig. Trots detta dyker de upp ibland, som i detta fall med min Besson. Det är klart att man blir glad. Instrumentet har inget värde i sig, men ändå...

Besson i London tillverkade många instrument för militären och mitt exemplar är nog, för den tiden, ganska typiskt. Firmans märke på klockan är nästan helt bortpolerat av en eller flera entusiastiska militärhornister. Efter en del möda fick jag fram följande skiss. Analyserar man inskriptionen med ett förstoringsglas och jämför med andra tidiga Bessoninstrument, så får man fram följande, som inte

är mindre än ett prima exemplar av dåtidens reklam:

1. CLASS A. Man förstår att detta är ett instrument av första klass.
2. Banderoll med inskriptionen "50 MEDALS OF HONOUR", se nedan.
3. Elegant monogram GB (FB)!? Detta är ett instrument med stil och kvalitet, se nedan.
4. Firmanamn (klart och tydligt) BESSON & Co.
5. "Prototype". Det är så att Besson var den förste som tillverkade en uppsättning matriser, "mandrils", som gjorde det möjligt att tillverka en serie instrument där alla var exakt likadana. Ett nog så revolutionerande moment i mässingsblåsinstrumentens tillverkning. Står det "Prototype" på ditt instrument så vet du exakt vad du har i dina händer.
6. Firmans adress. Du skall veta var de finns för eventuella reparationer och för inköp av flera instrument.
7. Spetsig stjärna. En uråldrig beteckning för högsta förtjänst.

Beträffande punkt 2. 1851 anordnades (på initiativ av drottningen Victorias prins Albert) den första världsutställningen i London, den vida berömda Crystal Palace-utställningen i Hyde Park. Detta var den första av en hel rad internationella utställningar där olika länder visade upp sina tekniska, ekonomiska och

kulturella framsteg. Med tanke på den enorma utvecklingen och konkurrensen på alla områden under denna tid, förstår man att det var av största betydelse att ta hem priser och positiva utmärkelser för sina produkter. Dessa utställningar var ganska pampiga och de som vann blev tilldelade medaljer. Gustave Auguste Besson var duktig på att hitta på nya lösningar och uppfinningar till sina instrument. Det fanns nog även andra lokala utställningar där Besson tog hem priser. Därav reklambanderollen 50 MEDALS OF HONOUR. Densamma banderoll förekommer på många Bessoninstrument. Även de från senare år.

Beträffande punkt 3. Bokstäverna GB(FB?) på monogrammet. Nu är det så att det är mycket svårt att tolka monogrammet på hornet. Endast de yttersta linjerna går att se tydligt. Om det står GB så var instrumentet tillverkat före 1880. Om det står FB var det efter detta datum. Läs vidare!! 1874 dog Gustave Auguste och under en tid var det Madame F (Florentin?) Besson och döttrarna Cecile och Martha som skötte firman med fabriker, både i London och Paris. Man bör ha i åtanke att Madame Besson hade skött fabriken i Paris ensam sedan 1858 när G.A. stack till London. När mamman sedan dog var det dottern Martha som trädde fram, och från 1878 var det hon som hade ansvaret för fabriken och alla patent. Martha var tränad i instrumenttillverkning av sin far och var nog sin fars dotter! "Hon var mycket skärpt och affärsmässig, arbetade energiskt och entusiastiskt och var en utomordentligt bra värdinna". Men 1880 gifte hon sig med Monsieur Adolphe Fontain, och det skulle hon aldrig ha gjort! Det första han gjorde var att byta firmanamn till Fontain-

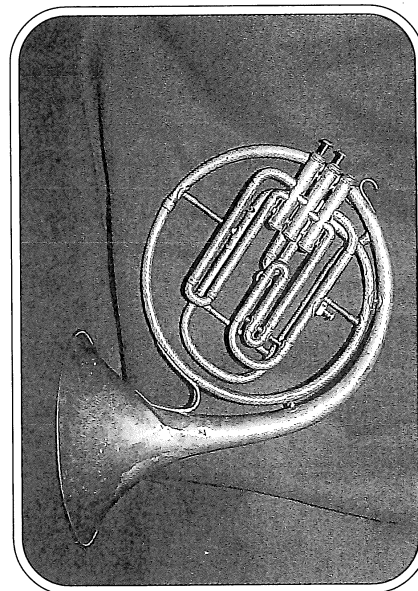
Besson, därav monogram FB eller GB. Detta är en viktig punkt för (cirka) åldersbestämning på mitt horn. Han, Fontain, insisterade på monogrambytet trots att han var byråkrat och hatade allt som hade med kommers och instrumenttillverkning att göra. På grund av Fontains våldsamma beteende drog sig Martha undan till London under tidigt 1890 tal, och så småningom skilde de sig. 1894 var Fontain så provocerande i sitt beteende att samtliga anställda i Paris gick ut i en sexveckors strejk. Detta är bara torra fakta men läser man mellan raderna förstår man att det var ganska starka personligheter i branschen på den tiden, och ibland kunde det gå ganska så hett till.

Till själva hornet då. Tack vare monogrammet GB/FB? kan vi gissa att det blev till någon gång kring, före eller efter 1880. Som bilden visar är det inte så märkvärdigt. Lägga märke till den lilla klockan och hela uppbyggnaden av instrumentet. Det är en typisk fransk modell, dock tillverkad i London. Byglarna på 1'a, 2'a och 3'e ventilen ligger inte på toppen av ventilerna, vilket blev standard på senare instrument (se artikel i Movitz nr 7 "mitt första horn" och nr 8 "min första hornlärars instrument"). Alla rör ligger på ett plan och den andra ventilens bygel kommer ut på baksidan! Varför detta? kan man fråga sig. Jag har diskuterat detta ganska ingående med George Strucel för att komma till rätta med det hela. Det är ingen lätt fråga men det kan betyda att ventilatsarna på horn fortfarande var under utveckling. Denna konstruktion innebar även, enligt George, ett förenklat byggsätt som kunde spara både tid och pengar vid tillverkningen. Det finns inte mycket mer att säga om detta instrument förutom att jag är glad att jag har det, som

ett exemplar av sitt slag.

Detta är nog ett av mina horn som jag inte kommer att renovera. Jag skall ta vara på det som ett minne och en påminnelse om en svunnen tid i mässingsblåsinstrumentens utveckling.

Malcolm Anthony Page

Litteratur

Anthony Baines: Brass Instruments, Their History and Development

William Waterhouse: The New Langwill Index, A dictionary of Musical Wind-Instrument Makers and Inventors

The Cambridge Companion to BRASS INSTRUMENTS, edited by Trevor Hubert and John Wallace

Bra Böckers Lexikon

NORDHORN 2000

Jag skulle alltså äntligen åka på mitt första nordiska hornsymposium. Tänkte där jag satt på tåget att det var lite underligt att jag inte varit på något tidigare, jag har ju varit på väg så många gånger. Satt och funderade medan de nordsvenska tallarna svepte förbi tåg-

fönstret. Hur skulle det bli, vilka skulle komma, skulle jag känna någon som var där, få spela mycket själv eller skulle det mest bli att lyssna? Insåg att mina förväntningar var ganska stora och hoppades att jag inte skulle bli besviken. Bläddrade förstrött i programmet... hmm...

lärarna då? Frøydis och Ib kändes tryggt, dem hade jag träffat förut. Ifor James kändes också bra, sen var det den där Arkady Shilkloper – vad var det för snubbe? Nå'n ryss som börjat spela jazz hmm... Nåja, bestämde mig för att han borde vara bra eftersom han blivit inbjuden. Annmari

Wangin skulle väl komma och Anita Andersson, då skulle jag i varje fall känna tre personer om jag räknade Ib. Det var ju skit att man skulle måsta byta tåg mitt i natten, men det är som vanligt när man vill passera Sverige på bredden, det går inte att åka raka vägen. Det blir att först åka ner för att sedan åka upp igen.

Trondheims tågstation, jaha då var jag nästan framme. Spanar efter hornväskor på perrongen men ser ingen. Känner mig lite besviken. Det här var ju Stockholms-tåget borde det inte ha varit någon? Sätter mig inne på stationen och läser i min pocketbok i väntan på lokaltåget vidare till Melhus. Väl på perrongen igen ser jag dem, de klumpar liksom ihop sig. Hornväskorna dras som magneter till varandra. Det visar sig att de flesta åkt med samma tåg som mig. Där är Annmari, Pernilla från Malmö, Ingrid från Göteborg och Trajanus. Trajanus har jag träffat förut men kommer först inte ihåg var. Jovisst, det var när den där Berlinsnubben var i Stockholm, vad var det han hette? Just ja, Fergus McWilliam. Pernilla har anmält sig för att spela på mästarklass, vad kul. Det skulle jag nog också vilja egentligen, men då hade jag behövt ligga i och öva ordentligt innan. Sista biten åker vi stortaxi med några andra hornväskor, varav en pratar amerikanska. Så är vi där. Norge är verkligen vackert! Folkhögskolan ligger högt med utsikt över en djup dalgång där en älv ringlar sig fram. Det visade sig vara i den älven vi senare skulle prova våra nylärda flugfisketalanger. Några laxar blev det inte första kvällen men trevligt umgänge och många glada försök i hållande spöregn. Flugfiske kräver nog en hel del träning och andra fiskekvällen tyckte våra glada instruktörer att det var bättre att vi fiskade med mask och metspö. Vi fick ändå ingen fisk, men eftersom det inte regnade den kvällen, så blev det en fin kväll ändå.

Jamen hur var symposiet då, undrar ni förstås. Det hela började alltså på söndag kväll. Det var den där Arkady som skulle inleda med att spela en solokonsert. Klockan åtta på kvällen satt vi där. En hög sladdar och några elektroniska apparater låg på golvet. Vad ska detta bli tänkte jag, kanske en aning skeptisk. Sedan började showen... Tänk efteråt - varför säger alla

att det är så svårt att spela horn? Tänk om det är så att vi bara genom att säga och tänka att det är svårt bromsar oss själva. Uppenbarligen går det att göra nästan vad som helst bara man öppnar sina sinnen, driver lite med förutsättningarna och leker fram sin musik. Det var precis det han gjorde, lekte och dansade fram sin musik. Jag blev inte överväldigad men klart imponerad, vilken kille!

På måndagen följde ett blandat program med gemensam uppvärmning, olika mästarklasser, enskild undervisning, gruppspel och en föreläsning om musikalisk fri-

het av Arkady. Föreläsningen minns jag bäst. Jag fick en känsla av frihet. Liksom afrikanska ordet ngoma som samlar betydelsen av musik, dans, rytm m.m. i ett och samma uttryck pratade Arkady om musik och livet. Att älska, att leva var liv – ingen musik. Var senare på en mästarklass med Arkady. Stycket var *Villanelle* av Paul Dukas. Arkady försökte få eleven att ta tillvara temperamentet i stycket. Med hela sin kropp spelade Arkady stycket medan man hörde ljudet från eleven och det blev ibland en nästan komisk kontrast. Efter en stunds bearbetning fick eleven ändå tag i stycket och det började bli musik. Det mest fascinerande var ändå att se Arkady spela ett stycke med kroppen utan att det hördes en ton.

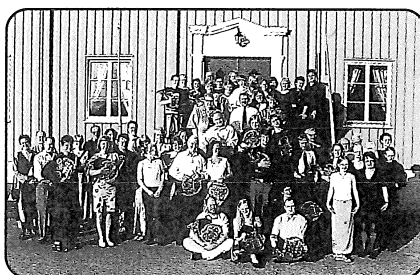
På måndagkvällen gav Frøydis och Ib en fin konsert. Ib spelade bl.a. Sonate av Sixten Sylvan och Frøydis en rad stycken, bl.a. två av Koetsier och *Elegy for Mippy* av Bernstein. Dagarna fortsatte ungefär på samma sätt som måndagen och avslutades med lite trevlig samvaro med öl, vin och snacks till för den som önskade på kvällen. De som ville kunde gå på ljudstudio med Arkady och spela med hans elektroniska utrustning. Onsdag kväll gavs en liten konsert med dem som jobbat i ljudstudion. Torsdag var det stor

konsert i Trondheims domkyrka. Det var ett mäktigt kyrkorum och det spelades mäktig musik. Ett stycke var nyskrivet. Det var ett verk för två horn, *Aura Alpha* av B.P. Johansen. Geir Solum och Stein Villanger var solister. Original för orkester men framfördes här med orgel. Fredag kväll var det en kanonkonsert, "Frøydis med venner" på temat "Fra skogen til konsertsalen". På scenen stod tre stora bord

fulla med horn av olika modell. Naturhorn, snäckor, minimihorn, stora jakthorn m.m. De spelade en mängd olika stycken lämpade för de olika instrumenten vilket vävdes ihop av Frøydis underhållande berättelser om de olika instrumentens historia, hur de fungerade och hur

de kommit i hennes ägo. En verkligen uppskattad konsert av alla. Lördagen var sista dagen och en dag med riktigt bra väder. Vi åkte ner till Melhus och spelade för lördagshopparna, kanske lite musikskolefeeling. Mina noter flög iväg i virvelvindarna men det innebar ingen större panik i sammanhanget. Efter lunch spelade jag lite volleyboll innan jag hade lektion med Arkady. Kände mig först lite generad eftersom jag inte direkt var förberedd men det gick snart över. Förstod plötsligt hur olika man kan spela och att det ändå blir musik. Ett enkelt stycke musik kan bli så olika, skifta inte bara nyans utan också innebörd. Det går förstås inte att beskriva på papper. Lektionen slutade med att vi spelade *Bipperies* i ett enormt tempo. Absolut fortare än det var möjligt att läsa. Tror att han ville få mig att släppa notläsandet och bara lyssna och hänga på. Vansinnigt roligt var det i varje fall och enda gången jag spelat *Bipperies* med lite "groove".

Efter avslutningskonserten samma kväll, framfördes bl.a. hornversionen av *Titanic* som finns på skivan *The London Horn Sound* av ett mastigt horngäng under ledning av Ifor James. Det var mäktigt! Sedan var det dags för middag. Lite finkladda och tillsnofsade samlades vi för att äta gott. Sista kvällen med gänget innebar några tacktal och utdelning av fiskediplom i form av medlemskap i föreningen SAVE THE SALMON (rädda laxen). I egenskap av ordförande för Svenska Hornsällskapet som dessutom

Hela familjen Nordhorn församlad.

Fyra isländska hornister mitt i den norska naturen.

varit på sitt första nordiska hornsymposium kände jag att jag ville säga eller göra något. Spela horn verkade patetiskt i sammanhanget, hålla ytterligare ett tal kändes inte heller rätt om det inte var något alldeles särskilt. Men så rätt som det var så dök idén upp. Jag hade provat i bilen en gång och trodde nog att jag skulle hitta hur man gjorde. Tänk, skulle jag våga? Skulle folk tro att jag var galen? Blev plötsligt hypernervös och kunde inte äta mer. Tankarna rusade omkring – Nej, gud jag törs inte – Jo, men varför inte, skit samma – Nä men du är galen – Jo, men jag vill, jag skiter i vad folk tycker!

Så stod jag där, sa några ord om hur himla kul jag haft och hur bra jag tyckte

om alltihopa, backade några steg och sen..... ljudet. För mig lät det enormt starkt. Vad det var som lät? Jo, en galen norrlänning som stod och kulade en melodistrof ur *Hornlokk* av Sigurd Berge, fortsatte över stopphornstället av bara farten men där ylade jag istället genom näsan med stängd mun. Efteråt fick jag springa ett varv runt huset för att bli av med lite adrenalin. Jag har aldrig varit så nervös tidigare i mitt liv, inte ens när jag spelat något viktigt solo. Jag kommer aldrig att glömma Ifors häpna min när jag körde igång. Antar att jag fick applåder, men kommer inte ihåg. Nåväl, gjort är gjort. Det var i varje fall himla kul!

Dagen efter vinkade vi hej då till en

efter en eftersom vi svenskar var bland de sista som skulle åka. Det kändes dystert att det var slut, stämningen var dämpad. Några hade kanske lite känningar av kvällen innan. Så blev det dags för oss att tacka, ta adjö för den här gången och åka till tåget. Det sista vi såg innan taxin rullade iväg var Arkadys näsa som trycktes mot taxirutan. Annmari frågade efter en stund hur det var, om jag fått bacillen. Jag fattade först inte vad hon menade men sedan log jag. Jo, nog hade jag fått bacillen, fast på nästa nordiska hornsymposium tänker jag nog inte kula. Men man kan aldrig så noga veta, galenskap kryddar livet!

Helena Sandström

PEDAGOGEN

MELLAN HULDA HORN OCH MOZART

En undervisningssituation funderar man som lärare ofta över vilken litteratur man ska använda. Det finns en mängd olika faktorer man måste ta hänsyn till. Varje elev ska ju ha sin egen undervisningsplan beroende på ålder, ambition, begåvning, mål och inriktning m.m.

När eleven har spelat ut den traditionella hornskolan är det lätt hänt att man tappar den pedagogiska progressiviteten i undervisningen. Som lärare blir man då själv ansvarig för att övningarna och styckena är av rätt karaktär och svårighetsgrad.

Då tiden för lektionsförberedelser ofta är knapp, kan man i sin vilshenhet allt för tidigt börja leta i den litteratur som man själv spelade under utbildningen på högskolan. Kanske har man som lärare någonstans inom sig också en önskan att eleverna snabbt ska bli duktiga och förhoppningsvis söka in på någon musikutbildning.

Jag tror att det är mycket viktigt att utgå från elevens nivå och att utifrån detta spela repertoar som ligger i kategorin medellett och medelsvår under en lång tid för att successivt stärka och bygga upp en

flexibel och hållbar embouchure. Det är också viktigt att välja repertoar från många olika musikstilar.

Förhoppningsvis kan den lista som nu följer vara en hjälp i sökandet efter lämplig repertoar. Den består av stycken som jag själv använder mig av och sådana som jag fick tips om under årsmötesdagarna i Stockholm.

Svårighetsgraden är satt utifrån en femgradig skala, där 1 får betecknas som mycket lätt och 5 är svårt.

Börje Andersson

LITTERATURLISTA FÖR HORNISTER

TITEL	KOMP/ARR	GRAD	FÖRLAG	KOMMENTARER
Jazzed up too	Robert Ramskill	3-4	Brass Wind Educational Supplies Company, England	Både transkriptioner och kompositioner, svår pianostämma
Nine Pieces for Horn & Piano	Eileen Clews	3-4	Paterson's Publications Ltd London	Spännande rytmer och klanger
Suite for Horn	Ronald Hanmer	3	Emerson Edition, Yorks England	4 satser i romantisk stil
Horn Solos volume 1 (Just Brass)	Iför James/ Stefan de Haan	3-4	Chester Music, London	Både klassiska transkriptioner och originalkompositioner

TITEL	KOMP/ARR	GRAD	FÖRLAG	KOMMENTARER
F Horn Solos with Piano Accompaniment	Leonard B Smith/ James D Ployhar	3	Belwin Mills/ Ehrlingförlagen	Både klassiska transkriptioner och originalkompositioner
Chalet	Leonard B Smith arr Philip Farkas	2	Belwin Mills/ Ehrlingförlagen	Stycke av marschkaraktär med ett kort andante i mitten
Light & Shade	Ridout	3	Associated Board, London	6 satser som skildrar olika tider på dygnet
Eight Easy Pieces	arr Hugo Langrish	2-3	Oxford Music	8 danser i barockstil från 1600-talet
En Irlande	Eugène Bozza	3	Alphonse Leduc, Paris	Variationer på en irländsk melodi
Sicilienne	Victor Brightmore	3	Taurus Press, Suffolk	Romantiskt stycke
Salmetone - Hymn Tune	Johan Kvandal	4	Norsk Musikforlag, Oslo	Solostycke utan piano
Six Horn Tunes	Norman Richardson	4-5	Boosey & Hawkes	Transkriptioner från barock och wienerklassicism, högt register
The Really Easy Horn Book	Christopher Gunning/ Leslie Pearson	1-2	Faber Music, London	Transkriptioner och originalstycken
Count Down	Leonard B Smith/ Philip Farkas	1-2	Belwin Mills/ Ehrlingförlagen	Marcia resolute
Ballade	Edvard Grieg arr Ivan C Philips	3	Oxford University Press	Lugnt romantiskt stycke i moll
French Horn Method	Richard C Moore/ Eugene Ettore	3-4	Mel Bay Publications, Missouri	Hornskola del 1 och 2
Air on the G-string	JS Bach arr John Humphries	3	Fentone Music Ltd, Flemming Road Corby Northans, England	Bra arr
Solos for the Horn Player (14 st)	arr Mason Jones	3-5	G Schirmer	Klassiska transkriptioner och originalkompositioner, t ex Villanelle
All Jazzed Up Scene 1	Chris Wilson-Smith	2-3	Brass Wind Edu Supplies Company, Manton England	Kompositioner och populärlåtar
Clowns	Gareth Wood	4	R Smith & Co Ltd, P O Box 210, Watford Herts WD2 4YG, England	Originalstycke i snabbt tempo, humoristiskt
Pastoral för horn	Staffan Lundberg	3	Libitum musik, Skolvägen 6, 370 24 Nättraby	Lugnt vackert stycke, går upp till höga h vid ett tillfälle
Suite – Valse, November, Nocturne	Solomon	3	Southern Music	
5 Bagatelles for Horn	Paul Harris	3		Lätt pianostämman
Easy Swing Pop	Fons van Gorp	2	De Haske	Kul!
Big Swing Pop	Fons van Gorp	3-4	De Haske	Kul!
Band Jam	Diverse	3-4	Hal Leonard	Kända rocklåtar
Technical Studies for Solving Special Problems on the Horn	William R Brophy		Carl Fischer	

HORNDAGEN

Horndagen är en årligen återkommande händelse. Då samlas hornister i alla åldrar från Piteå, Luleå och Älvsbyn för att spela och vara tillsammans. I år var det hornisterna från Älvsbyn som stod i tur att vara värdar. Vi samlades i EFS-kyrkan fredagen den 23 mars vid 9.30-tiden. Efter ett fika och presentation, drog vi igång. Först övade vi lite på det stycke som alla skulle spela tillsammans. I år hade låten *Se mig bara för den jag är...* fått sig en liten ansiktslyftning i form av ett femstämmigt arr. för hornensemble. Redan efter en kort stunds övande lät det riktigt bra.

Innan dagen var slut vid tre-tiden hade vi hunnit med övning i mindre grupper, en efterlängtat lunch på Mixrestaurangen, frågesport, konsert och ett avslutningsfika.

En intensiv dag var slut. Förhoppningsvis har den gett inspiration och en ny kick till fortsatt hornsplått åt alla som var med.

Börje Andersson

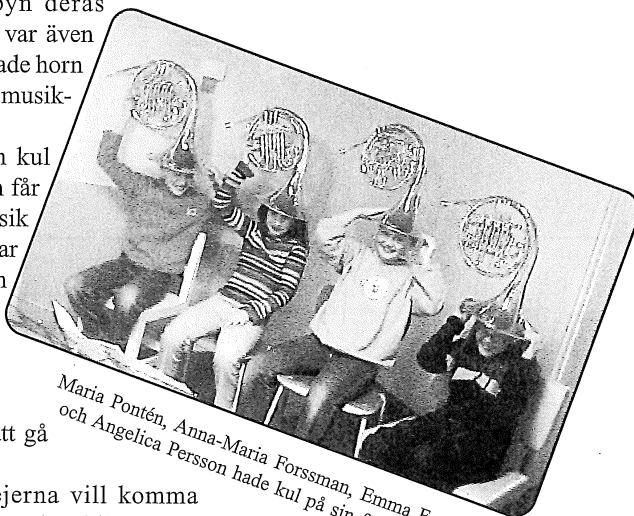
Här är alla som var med på horndagen i Älvsbyn. Emma Garpebring syns längst till vänster på bilden.

För Anna-Maria Forssman, Emma Forsberg och Angelica Persson från Piteå och Maria Pontén från Luleå var horndagen i Älvsbyn deras första någonsin. Det var även första gången de spelade horn på en konsert utanför musikskolans väggar.

- Det har varit en kul dag, berättar de. Man får spela mycket ny musik och maten i pausen var god. Inför konserten var vi lite nervösa, men det är ju inte hela världen om man spelar lite fel ibland - det är bara att gå vidare i stycket.

På frågan om tjejerna vill komma tillbaka på nästa horndag blir svaret tveklöst: **-Ja, gärna.**

Sofia Nygren

Maria Pontén, Anna-Maria Forssman, Emma Forsberg, och Angelica Persson hade kul på sin första horndag.

Det är inte alltid så lätt att spela horn. När det trots att jag verkligen anstränger mig för att det ska låta fint, likafullt låter fult och surt. När jag ska spela upp ett smäktande stycke, och det ur tratten bara bluddrar och kixar. När man på grund av de "stora tuffa grabbarna i 9:an" blir stämplad som skolans "freak" som alltid går och bär på den där konstiga väskan. Då kan det kännas motigt att vara hornist.

Därför är dessa årligen återkommande horndagar fantastiskt bra! Dit kommer hornister i alla åldrar, och alla vet vi innebörden av begreppet "kix", alla har vi konstiga väskor, och alla har vi valt att spela just valthörn.

På horndagarna spelar vi både i mindre grupper, uppdelade efter färdighet, och tillsammans i något

gemensamt stycke. Det finns många olika stämmor av olika svårighetsgrad, något för nybörjaren såväl som för den luttrade veteranen, och alla gör vi vårt yttersta för att det ska låta bra på den avslutande konserten.

Efter att alla har packat ner hornen i sina väskor och begett sig av hemåt, kan man bara konstatera att vi allihop har blivit både sporrade och inspirerade, säkrare på oss själva och framför allt att vi har haft väldigt roligt!

Emma Garpebring

Catarina delar ut diplom till Anton. Många hornister små gör varda'n mindre grå.

KALENDERN

16 juni - 1 juli 2001

Kendall Betts Horn Camp är en kurs som riktar sig till amatörhornister såväl som studenter, lärare och professionella i New Hampshire, USA. Rustika timmerhus, tennisbanor, en sjö och vandringsleder i närheten. Bland lärarna märks **Barry Tuckwell, David Krehbiel, David Ohanian, Jean Rife, Soichiro Ohno** och **Sören Hermansson. Abby Mayer**, aktiv och engagerad 72-åring, tar hand om amatörerna.

Kontakt:

Kendall Betts,
4011 Roanoke Circle,
Minneapolis,
MN 55422-5313,
tel 001 763 377 6095 (-9706 fax),
horncamp@aol.com
www.i axs.com/~cormont/kbhc

25 juni - 1 juli 2001

Blekinge Internationella Brassakademi. I akademien ingår kammarmusik, mästarklasser, pedagogiskt forum, föredrag, orkesterstudier och konserter. Sensationellt fina solister, t.ex. **Hugh Seanan**, en av Englands främsta hornister. Seanan var under åren 1984-97 solohornist i London Symphony Orchestra. Sedan 15 år lärare vid Guildhall School of Music & Drama. Han ägnar han sig nu åt sin solokarriär och är en framstående solist och pedagog.

www.musikiblekinge.com

28 juli - 3 augusti 2001

Olavsfestdagernes kammermusik-kurs, Trondheim, har i år mästarklass och konsert (2 aug) med bl a **Eric Terwilliger**, Münchenfilharmonins solohornist sedan 1976. Terwilliger är även medlem i Wiens

Blåsarakortett och Münchens Blåsarsolister.

Anmälan och info:

tel 0047 73 92 94 70,

fax 0047 73 50 38 66

lars.ljosland@olavsfestdagene.no

www.olavsfestdagene.no

18-26 augusti 2001

Hornclass 2001 i Nové Strasecí (4 mil utanför Prag). Horninterpretation för **Frødis Ree Wekre, Michelle Stebleton, Frantisek Supín, Jindrich Petrás, Jiri Havlík och Zdenek Divoký.** Konserter bl.a. med Arkady Shilkloper och Radek Baborák. 280 studenter och 50 pedagoger/artister sedan kursen grundades 1992. Info och anmälan: Horn Music Agency Prague, CZ-141 00 Praha 4, Mezipolí 1092/6, tel/fax 00420 2 414 827 45 (Zdenek Divoký)

hornclass@email.cz

www.hornclass.cz

27 september 2001

Anthony Halstead spelar *Hornkonsert nr 4* av W A Mozart i Universitetsaulan i Uppsala.

Oktober 2001

Canadian Brass kommer till Stockholm, bl a för att demonstrera instrument på Brass-specialisten. Mer info på www.brass-spec.se

3 och 4 oktober 2001

Ib Lanzky-Otto spelar *Serenad* av B Britten i Stockholms Konserthus med Kungliga Filharmonikerna under ledning av **Stefan Solyom.**

26 oktober 2001

En kvartett bestående av **Einar Öhman, Rickard Johansson, Johan Lindstrand** och **Thomas Lindgren** spelar Schumanns *Konzertstück* med Göteborgs ungdoms-symfoniker vid en lunchkonsert i Göteborgs konserthus. Samma kvartett spelar samma verk även i januari 2002. Då tillsammans med Deutsch-Skandinavische Jugend-Philharmonie i Philharmonie, Berlin. Eventuellt kan en repris med den senare sättningen även höras i Köpenhamn januari 2002.

Januari 2002

SHS årsmöte i Norrbotten (skoter-safari?)

31 januari 2002

Takako Kawase spelar Hindemiths *Hornkonsert* med Malmö musikhögskolas symfoniorkester.

20 april 2002

Markus Maskuniitty spelar *Hornkonsert nr 2* av W A Mozart och *Hornkonsert* av J Linkola i Gävle konserthus med Gävle Symfoniorkester.

16 maj 2002

Radovan Vlatkovic spelar R Strauss *Hornkonsert nr 2* med Norrköpings Symfoniorkester.

24 maj 2002

Johan Ahlin, horn, och Lars-Erik Johnsson, tenor, spelar B Brittens *Serenad* med Västerås Symfonietta. Dirigent är Susanna Mälki.

4-11 augusti 2002

34th International Horn Symposium, Lahti, Finland.

MINNESORD

Kjell Moseng, 1942-2000, född i norska Narvik den 29 maj 1942, blev en mycket uppskattad och känd man bland hornister i Norden och Europa, Japan, Ryssland och Amerika. Hans kunskap om musik och horn var enorm.

Liksom många norska barn började han spela i skolan. Hans instrument blev mycket snart hornet. Så snart han hade lärt sig träffa de flesta tonerna på sitt gamla Kruspe, beslöt han och en vän att frälsa Narvik för hornet och utan rädsla missionerade de i Narvikskolorna spelande hornduetter och hornrepertoarens stora solon. Med stor framgång, efter pojkens egen bedömning. Det var underhållande att höra Kjell berätta om äventyren när orkestern var på turné i grannstäder, ofta en dagsresa bort. På grund av vägstandarden var det flera tillfällen då man skulle passera under en bro och alla stora instrument på busstaket måste lastas av före passage och sedan lastas på igen. Det var emellertid inte karriären som hornist i midnattssolens land som gjorde honom berömd.

Efter studentexamen och militärtjänst studerade han till bibliotekarie vid högskolan i Oslo. Efter avslutade studier 1966 flyttade han till Danmark. Hans bror Bjørnar fanns redan där och studerade vid konservatoriet för Ingbert Michelsen. Denne var vid denna tid solohornist i den danska radiosymfoniorkestern och genom radiosändningar var han välkänd för alla norrmän som ägde ett horn. Redan som ung pojke började Kjell köpa skivor för fickpengar och ägnade kvällar och nätter åt att vrida på familjeradios rattar för att fånga upp de radiovågor från kontinenten som lyckades nå så långt norrut, så när han blev presenterad för den danske hornmästaren och fick lektioner av honom, så nådde han ett av sina mål.

I Köpenhamn mötte Kjell många hornister och var inhoppare i de flesta av stadens amatörorkestrar bredvid sitt stadiga engagemang i musikföreningen "Euphrosyne". Senare fick Århus "Akademisk Orkester" glädje av honom. Många av de hornister han mötte anade att denne man från norr hade en enorm kunskap om hornmusik. Olyckligtvis var förståelsen begränsad på grund av narvikmålet. Till slut, som vännerna sa, lärde han sig tala ordentlig norska och allt gick mycket lättare. Kjell var alltid mycket entusiastisk när han talade om hornmusik och intresset var smittande.

Kjell hade troligen en av världens största samlingar av 78-varvsskivor, LP-skivor, band och CD-skivor. Inte för att tävla med någon, utan enbart av brinnande intresse och kärlek till hornet. Kjell köpte aldrig en LP eller CD. Han köpte alltid flera, för att ge vännerna en chans att skaffa ett exemplar, eller för att ha som bytesobjekt med andra samlare. För Kjell var det naturligt att inte ha någon kommersiell aspekt på sin handel. Vi misstänker att

affärerna ofta gick med förlust. Bland vännerna var det omöjligt att tänka sig att det fanns en LP eller CD som han inte kände till eller kunde finna genom sina många kontakter jorden runt. Skivaffärer och antikvariat var som Mecka för honom och att se honom undersöka en skivhög i rasande fart och samtidigt ge alla inspelningsdata och hornisternas CV var en stor upplevelse.

Hans intellektuella kapacitet var en tillgång även i arbetet som bibliotekarie i Århus kommunbibliotek, antingen han var i tjänst i musikavdelningen eller i någon vetenskaplig avdelning. Alla fakta om horn och hornmusik som han hade samlat sedan barndomen delades generöst med alla. Om någon skulle skriva en text till ett CD-häfte eller något annat om horn, ansågs Kjell vara ett levande uppslagsverk och användes ofta som pålitlig källa. Här ska nämnas endast en bok; den sista som Kjell konsulterades för var John Humphries *The Early Horn, A Practical Guide*. Om redaktören för *Brass Bulletin*, danska *Klangstycket* eller *Movitz* behövde en skivrecension eller andra hornsällskap behövde skrivet material, levererades det med kort varsel. Det ska också nämnas att Kjell var mycket kunnig i språk, oavsett vad hans tidiga danska vänner ansåg om Narvikdialekten. Han talade engelska, tyska, franska, holländska, tjeckiska och flera andra språk. Vid sin död hade han börjat lära sig finska.

Vid de nordiska hornseminarierna och vid europeiska hornsymposier var Kjell en institution. Hans föredrag, exemplifierade med inspelningar från samlingen och kryddade med torr humor, var expeditioner i hornhistorien som kommer att ihågkommas som höjdpunkter vid seminarierna. Vid dessa seminarier talade han ett eget skandinaviskt språk som var lätt att förstå för alla. För vännerna kommer dessa seminarier också att vara förbundna med Kjells svarta textilväska. Alltsedan hans första närvaro vid dessa tillfällen, vi tror att det var i Ry i Danmark i mitten av sjuttioalet, blev den en trogen ledsagare och pålitlig bärare av skivor för utbyte.

Kjell dog i sitt hem i Åbyhøj den 24 oktober 2000 mitt bland de älskade böckerna, noterna och skivorna. Den högtidliga och gripande begravningen ägde rum i Todbjerg kyrka den 28 oktober. Kyrkan var fylld till sista plats av vänner komna för att ta farväl och vid begravningen framförde en hornkvartett J. S. Bachs Air och O. Lindbergs Gammal fäbodpsalm.

Kjells bortgång är en stor förlust för hornvärlden och vi är många som kommer att sakna sena natters musiklyssning och diskussioner i Kjells och Sisses hem. Hans alltför tidiga död lämnar ett stort tomrum efter sig, men någon tröst är tacksamheten över att ha få ha varit hans vänner.

Torben Verner Jensen /PO Blomqvist

Leif Nilsson, Nässjö, har avlidit 66 år gammal. Hans närmaste är hustrun Ann-Christin, dottern Elisabeth, sönerna Ove och Åke, hustrun i första äktenskapet Lillemor, samt barnbarn och syskon.

Leif Nilsson föddes och växte upp i Halmstad. Redan som ung hade han intresse för musik och spelade bland annat i skolans gossorkester. 1949-61 var han anställd som militärmusiker med valthorn som huvudinstrument. Under samma tid fick han sin utbildning först vid Stockholms borgarskola för professorerna Gunnar Johansson och Axel Malm för att sedan studera vid Musikaliska akademien i Stockholm för Wilhelm Lanzky-Otto. Han tog även privatlektioner i slagverk för Björn Liljeqvist och dirigentlektioner för Rune Larsson och Poul Jørgensen, kapellmästare vid Det kgl. Kapel i Köpenhamn.

1961-1962 var Leif Nilsson anställd som valthornist vid Kungliga hovkapellet i Stockholm och därefter 1962-1971 vid Stockholms filharmoniska orkester. Under denna tid spelade han med världsdirigenter som Antal Dorati, Sergiu Celibidache och Otto Klemperer

och var i vida kretsar känd som en av världens bästa låghornister. Under hela 1960-talet var han engagerad som valthornist på Drottningholmsteatern. Han turnerade vid två tillfällen i USA med Stockholms filharmoniska orkester.

Åren 1971-1991 tjänstgjorde han som musiklärare vid kommunala musikskolan i Värnamo och som musikledare vid kommunala musikskolor. Samtidigt med sin musikledartjänst innehade han en lektorstjänst vid Ingensunds musikhögskola i Arvika och vid SMI i Stockholm. I början av 1990-talet var Leif Nilsson musiker vid Gotlandsmusiken och Musik i Halland. Sin karriär avslutade han som musikledare i Kiruna.

Leif Nilsson var medlem i ett stort antal pistolskytteklubbar i Sverige och blev bland annat östsvensk mästare samt kretsmästare vid flera tillfällen. Hans främsta placering var 1972 då han kom på femte plats vid SM i internationell grovpistol, vilket ledde till att han blev reserv i svenska landslaget.

Åke Hillar

En sommarafton

A. F. Lindblad

Andante

Arr; Holger

GUNNAR WENNBERG I FOKUS

Vid hornsällskapets årsmöteshelg, den 20 januari, ledde jag och Hans-Erik Holgersson ett samtal med Gunnar Wennberg, som berättade om sitt musikerliv.

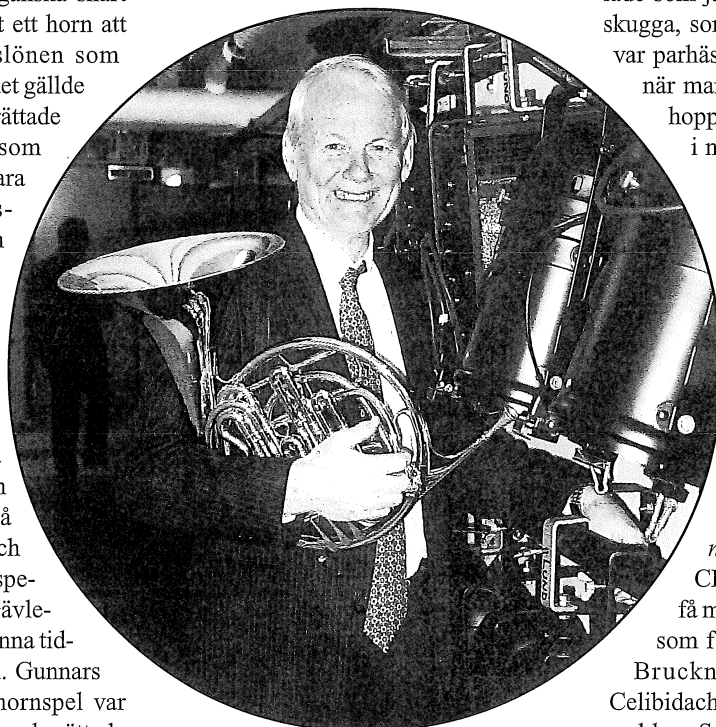
1942, när Gunnar var 14 år, började han som musikelev vid militärmusiken i Gävle. B-kornett var det instrument han fick börja spela, men blev ganska snart kommenderad att kvittera ut ett horn att lära sig spela på. Månadslönen som musikelev var 30 kronor, så det gällde att vara sparsam. Gunnar berättade en del minnen från tiden som musikelev och allt var inte bara positivt. Dåliga övningsmöjligheter, aga, pennalism osv., men för dem som överlevde musikelevtiden rent mentalt, fanns många bra möjligheter till musicerande.

Redan 1945 fick Gunnar möjlighet att vara med extra i Gävleorkestern. Orkestern hade två hornister anställda, så när Brahms-, Tjajkovskij- och Sibeliusymfonierna skulle spelas, engagerades två extra. Gävleorkesterns solohornist vid denna tidpunkt hette Ragnar Hansson. Gunnars lyriska beundran för hans hornspel var fascinerande att höra och han berättade ingående om honom som person och hornist.

1951 blev Gunnar antagen vid Musikaliska Akademien i Stockholm, där Axel Malm blev hans lärare. Tyvärr blev han nekad ledigt från musikkåren i Gävle. Detta innebar att han fick åka ner en dag i veckan för att göra alla lektioner, vilket visade sig omöjligt i praktiken. Musikhistoria t.ex. var ett ämne han inte hann med den dag han var i Stockholm. Gunnar berättade om respekten och rädslan många elever hade för professor Malm. Han representerade typen av människa som ofta tog tillfället i akt att trampa på elever och göra sig rolig på någon annans bekostnad. Lektionerna var ofta grupp- och lektoner med tre till fyra elever. Undervisningsrepertoaren bestod ofta av Mozart, Strausskonserterna och

Atterberg, som var skriven till Malm. Etydlitteratur var givetvis Maxime-Alphonse men även Oscar Franz och Kling. Malm krävde att eleverna skulle spela på F-hornet men alla spelade givetvis på B-hornet vilket ofta innebar konflikter med Malm.

Gunnar flyttade från Gävle till

Strängnäs 1957 när musikkåren i Gävle blev indragen. Under sin tid i Strängnäs spelade han ofta i orkesterföreningarna i Katrineholm, Nyköping, Eskilstuna m.fl.

1960 provspelade han till radioorkestern och erhöll platsen som 3:e, alternerande 1:e hornist. Gunnar berättade många minnen från sin tid i radioorkestern, där han spelat med dirigenter som Stravinskij och Stokowski och givetvis minnen från den fantastiska Chelibidache-eran. Svenska tonsättare han samarbetade med, även i kammarmusik var t.ex. Lars-Erik Larsson, Moses Pergament, Edvin Kallstenius och Allan Pettersson.

Celibidaches arbete med radioorkestern lovordade Gunnar med stor värme. Till exempel hur han byggde upp orkestern med bl.a. extrema krav på pp- och ff-

nyanser och precision och stora europaturnéer som utvecklade orkestern till en elitörkester.

Gunnar lovordade även sin 2:ahorns-partner under alla år, Bengt Sundberg, med följande ord: ”Han var underbar att lira med. Jag behövde aldrig be honom göra något speciellt, utan jag bara spelade som jag tyckte och han var som en skugga, som en orm som följde mig. Vi var parhästar. Man stod på säker grund när man spelade med honom”. (Förhoppningsvis kommer ett porträtt i nästa nummer av Movitz.)

Samtalet med Gunnar varvades med olika inspelningar som han hade tagit med sig. Följande musikexempel användes; Bernhard Crusell: *Sinfonia concertante op 3*, Edvin Kallstenius: *Dalarapsodi*, Lars-Erik Larsson: *Lyrisk Fantasi*, Franz Schubert: *Sextett op 81b*, Hinrich Philip Johnsen: *Hornkonsert* och Anton Bruckner: *Symfoni nr 4*. Den som vill lyssna på CD-skiva med Gunnar har tyvärr få möjligheter. Några inspelningar som finns tillgängliga idag är t.ex.

Bruckners 4:e symfoni (SRSO/Celibidache) och en 4CD-box med verk av bl.a. Sjostakovitj, Hindemith och Dvorák (SRSO/Celibidache), båda utgivna på DG [Deutsche Grammophon].

Hans-Erik Holgersson har gjort ett fantastiskt arbete med att nedteckna hela samtalet på papper. För den som är intresserad finns möjlighet att erhålla en papperskopia av samtalet med Gunnar. Kontakta undertecknad!

Vid penna
Lennart Stevensson

HÖRT & HÄNT

ÅRETS LANZKY-OTTO STIPENDIAT

Annmari Wangin är årets Wilhelm Lanzky-Ottostipendiat, med motiveringen "för sin hängivenhet och djupa engagemang för att sprida kunskap om och öka intresset kring valthornet för den yngre generationen". Till vardags undervisar Annmari vid Linköpings musikskola (ca 30 horn elever), De Geergymnasiet i Norrköping och vid Musikhögskolan Ingesund. Hon planerar att använda stipendiet, 3 000 kr, till förkovran i hornspel, möjligen utomlands.

Movitz mötte Annmari och ställde frågor kring hennes arbete.

AA: Har du några speciella musikaliska och pedagogiska inspirationskällor?

AW: Wilhelm L-O för hans förmåga att förmedla musik, att behandla alla lika oavsett förutsättningar och att få eleverna att gå från lektionerna som bättre musikanter än de var när de kom. Derek Taylor, London, för hans sätt att få igång eleverna att tänka själva och för att han alltid ger 100% som lärare under lektionerna. Ib L-O för hans spännande sätt att tolka musik.

AA: Vad intresserar dig mest med att undervisa?

AW: Mötet med varje elev vid lektionen är intressant. Hur lärarens och elevens idéer möts och vad som händer då.

AA: Vad vill du med din undervisning?

AW: Med de yngsta vill jag skapa intresse för musik och brassinstrument. Med de äldre vill jag skapa en nyfikenhet för valthornspel som gör att de får en inre drivkraft, en egen motivation, till varför de spelar så att de utvecklas till så goda hornister som möjligt, efter vars och ens förmåga.

AA: Du har tidigare engagerat dig i

fortbildnings- och forskningssamarbete som DIS (Dirigentutbildning i Sverige) och NORDHORNPED. Har du några nya projekt som du vill berätta om?

AW: Jag och två kollegor på Ingesund har fått forskningsmedel från Musikhögskolan för att utveckla projekt där man kombinerar instrumentalundervisning med rytmik, t.ex. "Brasslek" som finns i Linköping.

AA: Nu har du undervisat i 13 år. Vad tror du att du gör om 10 år?

AW: Jag tror att jag fortfarande är lärare, och har fördjupat mig i det jag är intresserad av nu; hur man arbetar med puls och rytmik i instrumentalundervisningen. Känner jag mig själv rätt, så har jag väl ytterligare några projekt på gång.

AA: Har du något annat att berätta just nu?

AW: Jag är precis hemkommen från Finland, där IHS-symposiet 2002 i Lahti diskuterades med representanter från alla nordiska länder. Det togs ett för mig speciellt glädjande beslut, nämligen att en speciell kurs för lärare, Teachers' Course, ska anordnas.

Text och bild *Anita Andersson*

FLER STIPENDIATER

Tom Skog, Radiosymfonikerna, och **Bernt Johansson**, Gävle Symfoniorkester, har tilldelats varsitt stipendium på 30 000 kr ur Sten Frykbergfonden.

MUSIKHÖGSKOLOR I SAMARBETE

Mellan den femte och åttonde april var alla vi hornister från Musikhögskolan i Stockholm och Göteborg på Saltögården utanför Strömstad. Vi spelade, diskuterade och umgicks intensivt under ledning av våra två

hornmagistrar **Per Göran** och **Dick Gustavsson**. Dick undervisade göteborgarna och Per stockholmarna och alla var nöjda med att få lite omväxling. Under dagarna hade vi individuella och gemensamma lektioner och på kvällarna spelade vi stor hornensemble. Den emmentente pianisten **Magnus Ricklund** gjorde en strålande insats som ackompanjator hela helgen.

Text och bild *Anna Roos*

ANSTÄLLDA

Följande hornister har erhållit anställning den senaste tiden och gratuleras å det varmaste av Movitz.

Johan Ahlin, stämledare, Västerås Sinfonietta.

Kristina Kärlin, tuttihorn, Göteborgs Symfoniker fr o m säsongen 00-01.

Einar Öhman, alt. solohorn, Malmö SymfoniOrkester fr o m januari-00.

Helene Nilsson, tuttihorn, Malmö SymfoniOrkester.

Jonas Lindström, 3:e horn, Själlands Symfoniorkester.

Ayman Al Fakir, tuttihorn, Kungliga Hovkapellet.

NYUTGIVET

The Early Horn, A Practical Guide
av **John Humphries**

Cambridge University Press ger just nu ut en serie publikationer om tidigt musikframförande på historiska instrument. I denna serie kom år 2000 en bok av John Humphries på engelska som heter *The Early Horn, A Practical Guide*. John Humphries är en hornist och musikforskare verksam i England. Han har skrivit många intressanta artiklar bl.a. i

British Horn Societys medlemsblad The Horn Magazine.

Jag såg Humphries bok första gången i manuskriptform hemma hos den nyli- gen så tragiskt bortgångne Kjell Moseng. Kjell och Anthony Halstead var de två som hjälpte Humphries med att korrigera och svara på otaliga frågor om innehållet, och han kunde knappast ha valt två mer kunniga i ämnet. Boken behandlar alla de frågor som tänkas kan när man börjar utforska tidigt hornspel. Den är mycket välskriven på en lättförståelig engelska (det går bra med svensk skolengelska) och är uppdelad i sex kapitel. Det första kapitlet är en introduktion och det andra är en historisk bakgrund med de olikheter som förekom i olika områden i Europa under 1700- och 1800-talen. Det tredje kapitlet behandlar olika typer av horn och utvecklingen av dessa samt munstycken och sordiner. Det fjärde kapitlet handlar om spelteknik så som: hur man håller instrumenten, intonationskontroll, register, handstoppsteknik, embouchure, andning, tungteknik och drillar. Kapitel fem handlar om stil, klangkvalitet, kadenser, vibrato, ornamentering, drillar, artikulation, punkteringar samt "notes inégales". Det sista kapitlet behandlar specifika exempel ur litteraturen: Bachs *h-mollmässa*, Joseph Haydns *Hornkonsert nr 1*, Mozarts *Hornkonsert nr 4*, Beethovens *Hornsonat*, Schuberts *Auf dem Strom*, Schumanns *Adagio och Allegro* samt Brahms *Horntrio*.

Jag håller fortfarande **Richard Morley-Pegges** bok *The French Horn* från 1960 som den bästa i ämnet, men

Humphries bok är ett välkommet och nödvändigt komplement till denna. Dessa två böcker bör ingå i varje seriös hornists bibliotek.

John Humphries: *The Early Horn, A Practical Guide*

Cambridge University Press
ISBN 0 521 63210 2 bunden
ISBN 0 521 63559 4 häftad
Inhandlas boken på
www.amazon.com
kostar den häftad (paperback) £ 10.36.

Thomas Ekman

SÖREN HERMANSSON PROFESSOR

Juli 1999 tillträdde **Sören Hermansson** som Associate Professor vid University of Michigan. Tidigare har **Louis Stout** och **Lowell Greer** innehåft tjänsten som innehåller både enskild undervisning och kammarmusik.

HORNDAG I UPPSALA

En horndag hölls 12 maj i Uppsala med 14 hornelever från Norrtälje, Stockholm och Uppsala. Initiativtagare och organisatör var **Lisa Matsdotter**. Övriga lärare var **Pähr-Allan Sandberg** och **Anita Andersson**.

NÄTTIPS

Movitz vill uppmärksamma
SHS egen hemsida
www.shs.home.se
Besök den!

Rolf Bengtsson föreslår
[www2.potsdam.edu/CRANE/
ericsojq/articles_online.htm](http://www2.potsdam.edu/CRANE/ericsojq/articles_online.htm)
Den här sidan har det mesta. Du kan
ALLT efter att ha studerat den.

www.hornplayer.net
Mycket trevlig sajt.
Info om många horngrupper.

www.pizka.de
talar för sig själv.

www.cassels.com
Ett fantastiskt konserthus i
Grängesberg.

TILL SALU!

Alexander 503 i mycket fint skick! 9 år, lackerat, bytt munrör. Säljes med hårt fodral + ev gigbag i svart läder om så önskas. Pris inklusive två fodral 27 000:-

Ring Elinor Berg 070-53 22 407.